

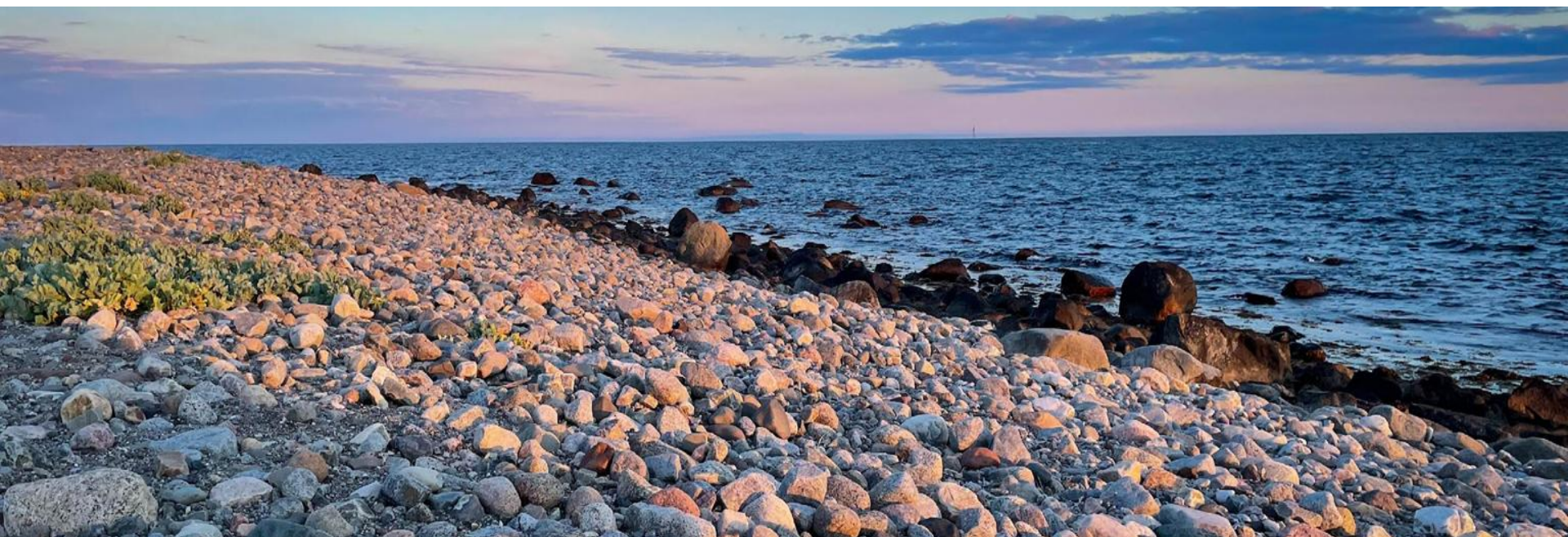
Larvik
kommune

Naturmangfoldslovens miljørettslige prinsipper

Kommuneplanutvalget 09.05.25

Tema

- Naturmangfoldslovens § 1
- Forvaltningsmål §§ 4 og 5
- Aktsomhetsplikten § 6
- De miljørettslige prinsippene § 7
- Gjennomgang av prinsippene §§ 8-12
- Vekting
- Krav til begrunnelse

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven er en lov som **gjelder for alle offentlige myndigheter som gjør beslutninger som påvirker natur.**

Formålet med naturmangfoldloven er å ivareta naturmangfoldet gjennom bærekraftig **bruk og vern.**

§ 1.(lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk

Naturmangfold

BIOLOGISK MANGFOLD = Mangfold av arter, naturtyper og økosystem

- **Arter:** *Bestemte grupper av levende organismer som dyr og planter, og deres genetiske variasjoner.*
- **Naturtyper:** *Naturtyper defineres som en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorer som er der, se ellers § 3 j. Eksempel på naturtyper er kystlynghei, strandeng, innsjø, elveløp og kystgranskog.*
- **Økosystem:** *Påvirkning av arter og naturtyper vil kunne påvirke økosystem. I praktisk forvaltning vil det i første rekke være naturlig å vurdere påvirkninger på arter, naturtyper, landskap og eventuelt geologiske forekomster.*

LANDSKAPSMESSIG MANGFOLD = Med landskap menes større sammenhenger i naturen og omfatter rene naturlandskap og kulturpåvirkede landskap.

GEOLOGISK MANGFOLD = Med geologisk mangfold menes variasjoner i geologiske forekomster, f.eks. spesielle mineraler, bergarter, kvartærgeologiske formelementer, forkastninger og områder med fossiler.

Forvaltningsmålene (§ 4 og 5)

§ 4. *(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)*

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det er rimelig.

§ 5. *(forvaltningsmål for arter)*

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfoldet innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

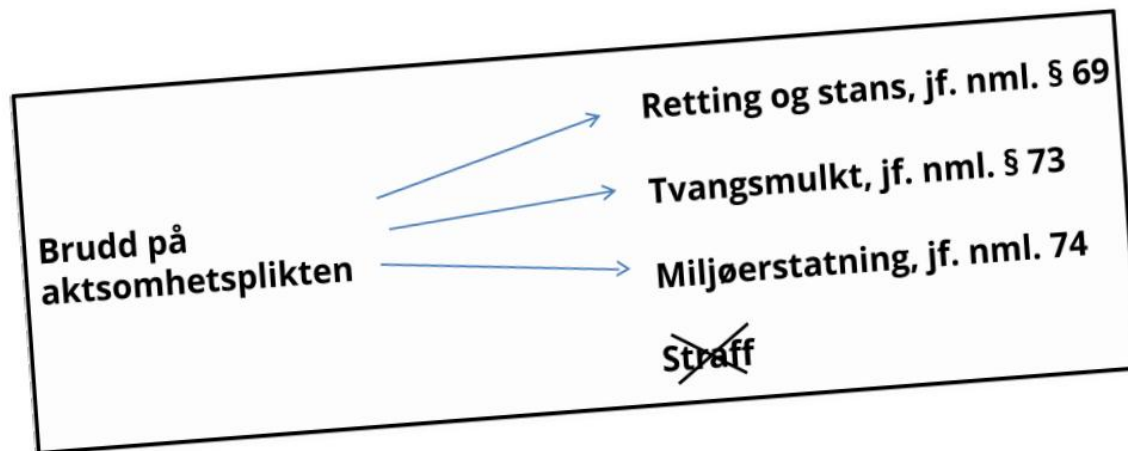

§ 6 Aktsomhetsplikt for enhver

§ 6. (generell aktsomhetsplikt)

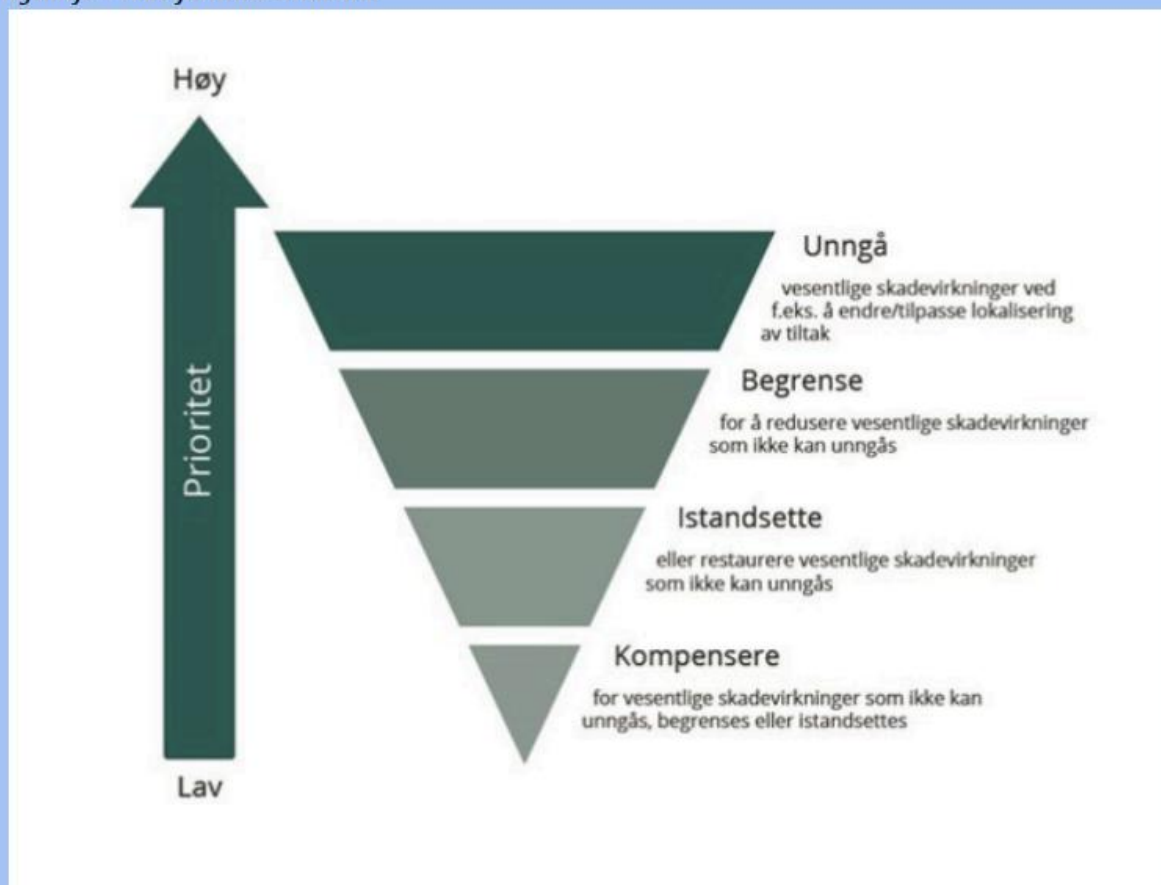
Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

Brudd på aktsomhetsplikten kan gi grunnlag for sanksjoner.

Tiltakspyramiden

Retningslinje – Ikke juridisk bindende

Kilde: Miljødirektoratet veileder M-1941

Tiltakspyramiden viser hierarkisk fremstilling av tiltak for å unngå negativ påvirkning ved prosjekter. Pilen på venstre side symboliserer naturverdiene arealet har fra før. Det vil si at om det er et areal med høye naturverdier, så skal det være høyt prioritert på å unngå tiltaket.

De miljørettslige prinsippene

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Naturmangfoldloven § 7 stiller krav om at en saksbehandler skal:

- Vurdere og vektlegge bestemmelsene i §§ 8-12 i alle saker som berører natur
- Prinsippene skal vurderes og vektlegges sammen med andre momenter/hensyn i saken (vekting)
- Krav til at vurderingen og vektleggingen fremgår av beslutningen (begrunnelsesplikt)

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av

1) Hvilket naturmangfold påvirkes?

- Utgangspunkt i plan- eller tiltaksområdet.

2) Hvilken tilstand har naturmangfoldet?

- Truet natur eller natur som av andre grunner krever spesiell beskyttelse (stabil, negativ eller positiv utvikling?)
- Naturmangfold med lokal eller regional betydning.

3) Hvilke effekter har planen/tiltaket for naturmangfoldet?

- Arealbeslag (leveområder), forurensning, klimaendringer, fremmede arter, overhøsting.

Kilder:

- Kommunekart
- Kommunens temakart (KDP naturmangfold)
- Offentlige databaser (Naturbase, Artsdatabanken)
- Søknaden og høringsuttalelser (lokalkunnskap)
- Konsekvensutredninger
- Rapporter, handlingsplaner, forvaltningsplaner

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (NIN) - 111 naturtyper

Over rød strek:
Nasjonale og vesentlig regionale miljøinteresser

Metode for verdisetting

Utvalgskriterium	Lokalitetskvalitet				
	Svært lav	Lav	Moderat	Høy	Svært høy
Utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven	Svært stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi
Kritisk truet (CR)	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi
Sterkt truet (EN)	Middels verdi	Stor verdi	Stor verdi	Svært stor verdi	Svært stor verdi
Sårbar (VU)	Middels verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Sentral økosystemfunksjon	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Nær truet (NT)	Noe verdi	Middels verdi	Middels verdi	Stor verdi	Stor verdi
Spesielt dårlig kartlagt	Noe verdi	Middels verdi	Middels verdi	Stor verdi	Stor verdi

Kilde: Verditabell for naturmangfold i Miljødirektoratets veileder om konsekvensutredninger for klima og miljø (M-1941).

Når er kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig?

«Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet»

- Eksisterende og tilgjengelig kunnskap
- Nye utredninger eller kartlegging kan kreves ved tiltak med stort skadepotensial.
- Rimelighetsvurdering - Jo større risiko for vesentlig skade, jo strengere krav.
- Det vil være nødvendig å foreta NIN-kartlegging av naturtyper dersom slik kartlegging ikke foreligger eller er utdatert.
- Det vil i noen saker i tillegg være nødvendig med kartlegging av enkeltarter og artsgrupper (i hht. Statsforvalterens brev)

Føre var prinsippet (§ 9)

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Vet vi nok om naturmangfoldet i området og virkningene tiltaket vil få på dette naturmangfoldet?

Risiko for «vesentlig skade»?

I så fall må beslutningen som treffes ta sikte på å unngå skaden.

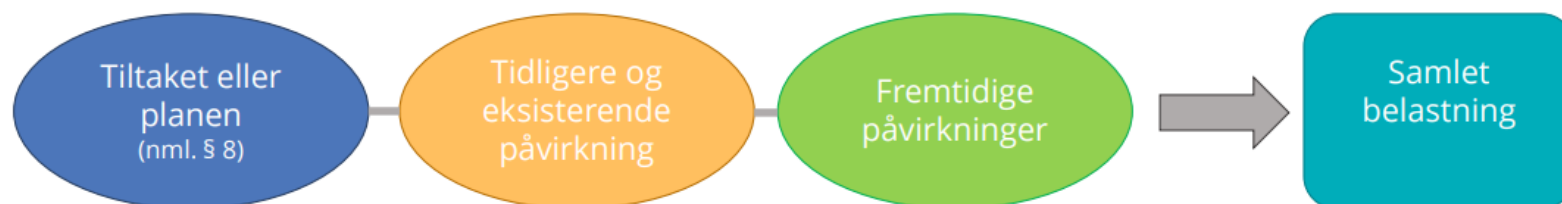
- Alternative løsninger?
- Vilkår til tillatelsen?
- Avslag?

Samlet belastning (§ 10)

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Kan den samlede belastningen for arten eller naturtypen gjøre det vanskeligere eller umulig å nå forvaltningsmålene (§ 4 og 5)?

Kostnader skal bæres av tiltakshaver (§ 11)

§ 11.(kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade.

Når det er nødvendig kan kommunen kreve...

- en mer kostbar eller tidkrevende teknikk, lokalisering eller driftsform (§ 12)
- avbøtende tiltak
- overvåkning eller utredninger

Nødvendig for å begrense skaden?

Nødvendig for å minimere risiko (føre var)?

Rimelig ut ifra tiltakets art og skadepotensial?

Miljøvennlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Kan skade eller risiko unngås eller begrenses ved...

- alternative teknikker eller metoder?
 - redskaper
 - avbøtende tiltak
- alternativ lokalisering?
- alternativt tidspunkt?

Alternativet som samlet sett gir det «beste samfunnsmessig resultatet»

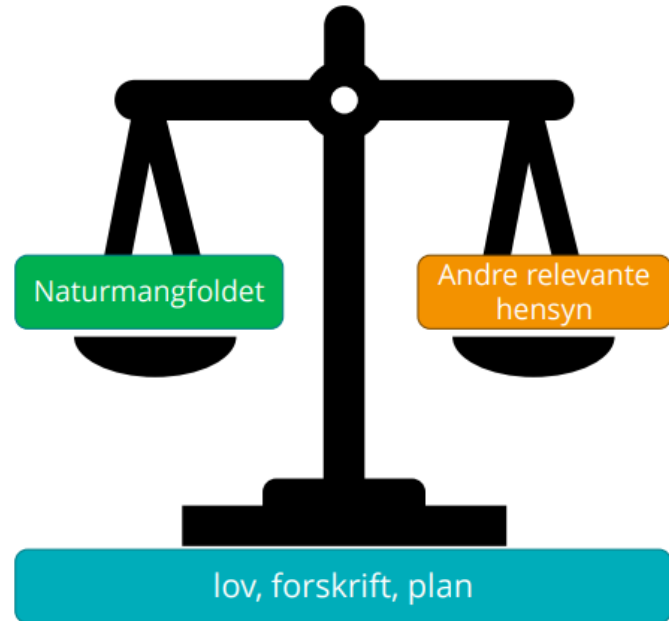
- Interesseavveining

Interesseavveining - summen av §§ 8-12

Avveining mellom naturmangfold og andre samfunnsinteresser

- Hvilke naturverdier påvirkes?
 - Utvalgte naturtyper?
 - Truet/sterkt truet natur?
 - Natur av regionale eller nasjonale interesser?
- I hvilket omfang påvirkes naturverdiene?
(forvaltningsmålene)

Begrunnelsesplikten !

Hvis vi velger å ofre natur, skal vi begrunne hvorfor

Beslutningen skal vise:

- Hvilke prinsipper som er relevante og hvorfor
- Hvordan prinsippene er vurdert
- Hvilken betydning prinsippene har fått for utfallet

Naturmangfoldloven § 7

«Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. **Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen**».

Saksbehandlingsfeil

- Fremover vil Statsforvalteren i klagesaker som hovedregel **opphøve vedtak som har mangelfulle vurderinger knyttet til naturmangfoldprinsippene**. En mangelfull vurdering vil medføre at saken ikke anses tilstrekkelig opplyst, samt at det er usikkert om saken er vurdert på riktig grunnlag.
- Jf. naturmangfoldloven § 7 skal kommunens vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 fremgå av kommunens reguleringsvedtak.
- Kommunen må gjøre en selvstendig vurdering av om det er grunn til å videreføre arealformålet i overordnet plan, dvs. at ved utarbeidelsen av reguleringsplan ikke kan legge **avgjørende vekt** på at området er avsatt til utbygging. (Sivilombudsmannen)

